

KODIN OSASTO

Hinkuyskä

Pitkään aikaan ei hinkuyskän syytä tunnettu, mutta nyt tiedetään, että sen aiheuttaa pieni kepin muotoinen bakteeri, jota tavataan sylässä useita päiviä ennen kuin sairastuu alkua yskää ja jota on sylässä vielä useita päiviä senkin jälkeen kun yskiminen on lakannut.

Kuinka kauan bakteeri ottaa kehittyäkseen sen jälkeen kuin tartunta on tapahtunut ei tarkoin tunneta. Tehtyjen havaintojen mukaan vaihtelee tuo aika kahdesta kymmeneen päivään, minkä sisällä tartunnan jälkeen ensimmäiset oireet alkavat näkyä.

Kun hinkuyskä tarttuu lapseen, ovat ensimmäiset taudin oireet samat kuin tavallisen pää- ja kurkun kylmetymisen oireet. Niihin liittyy pian kiihkeä hermostunut yskiminen, joka usein ilmenee puuskittaisena. Yskiminen vähitellen lisääntyy rajumaksi ja yhtyy siihen tukehtumisen tunne ja verensyöksy kasvoihin.

Kun yskiminen lakkaa, koettaa sairaas jälleen vetää ilmaa keuhkoihinsa, mutta hermojärjestelmänsä pitää kurkun lihaksia pingotettuina ja ilmatiehyteen käy ahtaaksi. Sairaana rajut yritykset hengittää tämän ahtaan tiehyeen kautta aiheuttavat tunnetun hinkumisen, josta tauti on saanut nimensä.

Jos lasta pidetään aivan hiljaa, niin sattuvat hinkukohtaukset harvemmin. Niitä aiheuttaa pöly ja mienliikutus. Nauraminen, huutaminen, syöminen ja juominen voivat myös aiheuttaa niitä. Rajut yskimiskohtaukset voivat aiheuttaa ylenantamista ja ulostumista.

Hinkuyskä on yksin lasten vaarallimmista taudeista ei ainoastaan suoranaissin, vaan myöskin jälkiseurauksin nähdessä. Kuolevaisuus siihen on alle vuoden vanhoissa lapsissa 26.8 prosenttia, 1 ja 2 ikävuoden välillä olevissa 13.8 prosenttia ja 2:sta 5:een ikävuoteen 3 prosenttia sekä 5—15 ikävuosien välillä 1.3 prosenttia.

Hinkuyskään yhtyy usein keuhkotulehdus. Lapsissa, joita vaivaa alaruohtinta, seuraa sitä sangan usein keuhkotauti. Halvauskohtauksia ja silmävammoja, mitkä johtuvat verenpuuhtamisesta, tiedetään hinkuyskään myös aiheuttavan.

Hinkuyskä tappaa vuosittain Amerikassa yli 10,000 lasta, minkä tähden sen suhteen on oltava hyvin varuillaan. Se on helposti tarttuva tauti. On sen tähden tarkoin varottava lasten saamista ja levittämistä tartuntaa ja kun vähääkään syytä epäillä taudin tarttuneen, on lääkärin apuun heti turvaututtava.

Lapsityö

Parakaan on käynnissä kahdessäkymmenessä tämän maan valtiossa voimakas liike, jonka tunnuslauseena on "pysykää koulussa". Tämän liikkeen tarkoituksena on yhdeltä puolen edistää yleistä koulunkäyntiä ja toiselta puolen estää lapsityötä. Liikettä johtaa Yhdysvaltain Valtioedepartimentin Lastentoimisto ja on se yhteistyötoiminnassa eri valtioiden kasvatusviranomaisien y. m. järjestöjen kanssa. Sykeillä jatketaan tätä liikettä "takaisin kouluun" e liikkeenä, jonka tarkoitus on saada lapset, jotka eivät syksyllä ilmoitaudu kouluun, jatkamaan koulunkäyntiään. On nimittäin huomattu, että lapset, jotka kesälomallaan ovat olleet työssä, hyvin usein jäävät pois koulusta eivätkä enää jatka koulunkäyntiään.

Ilahduttavana selkkana tämän liikkeen yhteydessä mainittakoon, että siihen on liittynyt kuusi valtiota

niistä kymmenestä, jossa viides osa kulkista 10 ja 15 ikävuosien välillä olevista lapsista, ottaa säännöllisesti osaa maanviljelystöihin. Kolme neljättä osaa tämän maan työssä käyvästä lapsista tekee maanviljelytyötä ja sen tähden kysymys siitä, miten lapsityö maaseudulla voitaisiin estää ja järjestää niin, ettei se estäisi lasten koulunkäyntiä ja tuottaisi heille terveydellisiä haittoja, on hyvin vaikea. Mitään multa lakeja ei ole sitä rajoittamassa kuin koululait ja niitä tavallisesti noudatetaan leväperäisesti ja ovat ne sitä paitsi usein riittämättömät. Kolmessa noista edellä mainituissa kuudessa valtiossa muodostaa kymmentä vuotta vanhempiin lukutaidottomain lukumäärä enemmän kuin viidennen osan koko asukasmäärästä. Jäljellä olevat kolme valtiota ovat niin ikään lukutaitoon nähden takapajulla.

Tätä "pysykää koulussa" liikettä koetetaan soveluttaa kunkin paikkakunnan tarpeita ja varoja vastavasti. Liikkuvilla ja taikalyhtyillä näytetään mitä hyötyä on koulunkäynnistä ja mitä haitallisia seurauksia työhön ryhtymisestä. Lento-lehtisiä ja ilmoituksia levitetään, joissa kehoitetaan lapsia käyttämään hyväkseen paikallisissa kouluissa Alabama, Arkansas, California, Seitsemännen ja kahdeksannen luokan lapsille tehdään selkoa siitä edusta, mikä pojalla ja tytöllä on koulunkäynnistä joutuessaan itseään työllään elättämään.

Ne kaksikymmentä valtiota, joissa liike on käynnissä, ovat Alabama, Arkansas, California, Connecticut, Delaware, Illinois, Iowa, Louisiana, Maine, Massachusetts, Minnesota, Mississippi, Montana, Nevada, New Jersey, North Dakota, Rhode Island, Tennessee, Texas ja Wisconsin.

Lapsityö edelleen lisääntyy

Yleinen luulo on että lapsityö tässä maassa on vähentymään päin. Massachusettsin valtiossa on kuitenkin tuotu esille joitakin hämmästyttävää tilastoja, jotka ovat ikävästi vastakkaisia tälle toivorikkaalle käsitykselle, ainakin mikäli n. s. "lahti-valtio" (Bay State) on kysymyksessä.

Vuodesta 1915 vuoteen 1918 kuluessa työskentelevien lasten lukumäärä Massachusettsin valtiossa kohosi noin 126 prosenttia. Valtion väkiluku lisääntyi saman ajan kuluessa vain kolme prosenttia. Niistä 60,000 lapsesta, jotka saavuttavat neljätoista ikävuotta kunkin vuoden kuluessa, viisikymmentä prosenttia poistuu koulusta ja menee työhön ennenkuin he ovat viidentoista vuotiaita. Vuonna 1919 yhteensä 43,000 neljätoista ja kuudentoista ikävuosien välillä olevaa lasta oli työssä mainitun valtion myllyissä, tehtaissa, työpajoissa ja kauppoissa.

Nämä numerot ovat masentavia kun otetaan huomioon että tämä tarkoittaa lasten koulukasvatuksen äkillistä katkaisemista ja ilman usein myöskin heldän henkisen sekä ruumiillisen kehityksen keskeytymistä. On mahdollista että sellaiset olosuhteet vallitsevat yksinomaan Massachusettsin valtiossa ja että niin on löstävät numerot eivät pitäisi paikkansa muhin valtioihin nähden. Mutta kuitenkin on enemmän mahdollista, että lapsityön lisääntymisen huomattaisiin laajaksi jos muutkin paikkakunnat tutkisivat omaa tilannettaan tässä suhteessa.

Tämä on kysymys josta viisaiden kansalaisten tulisi vaatia tietoja ja johon heille olisi erittäin tärkeä kiintyä jos he haluavat, että heldän oman lastensa tulevaisuus tulee ole-

maan niin onnellinen, hyödyllinen ja normaalin kuin nykyajan sivistys edellyttää — Organized Farmer.

Kasvatuksesta

Monet vanhemmat eivät ota sitä uskoakseen, että lasta voi jo kehossa ollessa kasvattaa. Hyvin usein kuulee väitettävän, että ei saata olla puhuttakaan kasvatuksesta lapsen ollessa ensimmäisillä ikävuosilla. Tänä aikana on vain pidettävä huolta ruumiillisesta hoidosta. Henkinen kehitys seuraa muka itsettään.

Tällainen käsitys kyllä on edullista vanhempien mukavuukselle. Kasvatuksesta muuten on paljon epäselviä periaatteita, tai oikeastaan enempi periaatteiden puutetta.

Ilman minkäänlaista opetusta kulutetaan ensimmäiset vuodet. Pahoja tapoja ei lapsilla vielä tällä iällä ole, ajattelevat useat vanhemmat. Mutta ihmiset, jotka sivusta katsovat ja lasten menettelyä tasapuolisesti arvostelevat, pitävät sitä huonon kasvatuksen tuloksena, jota vanhemmat luulevat omantapaisuudeksi, ihastuttavaksi, hurmaavaksi... Jos ajanpitkään tuo omantapaisuus esiintyy selvänä juonitteluna, niin menetellään tavallisesti kahdella tavalla. Tarmokkaammat tahtovat rangaista, lempeämmän luontoiset (äidit enimmäkseen) eivät sitä tahdo. Jos ankarampi luonne ajaa tahtonsa perille rankaisemalla lasta, panevat lempeämmät luonteet vastalauseen tuollaista julmuutta vastaan. Niin heistä asianhaaran mukaan tulee suojelevia hyenoja. Tietopuolisinkin perusteellia turvautuu lempeys ja heikkous. Eihän toki pitäisi rangaista lasta, ennenkuin se oppii eroittamaan hyvän ja pahan, ennenkuin se on täysin tietoinen siitä mitä sen tulee tehdä, mitä olla tekemättä. Sitten alkaa eripuraisuus kasvatuksessa, se uudistuu päivä päivältä, viikko viikolta. Minkä isä kieltää, sen äiti lupaa. Mitä ei äiti salli tapahtua, sen sallii isä. Mikä toisesta on hyvä, se on toisesta paha.

Tämä tapahtuu useimmin lapsen kuullen ja nähden. Lapsi joutuu sekaisin, hänen on vaikea tietää, mitä tulisi tehdä.

Mutta — useimmin käy niin, että lapselle selviävät isän ja äidin heikkoudet. Hän osaa niitä käyttää viekkaasti hyväkseen. Niin lapsesta lopulta tulee kodin kakkijä. Saattaa käydä toisinkin. Molemmat vanhemmat voivat olla heikkoja ja epäjohtomukaisia. Lapsen pikkumaisuudet eivät muka ansaitse vanhempien huomiota. Saavat lopulta sellaisen kantavuuden, että kaikki katsotaan vähäpätöisyydeksi. Ei millään ole väliä, kaikki saamennä menojaan. Samat vanhemmat, jotka suurimpia paheita pitävät usein vain vähäpätöisyyksinä, suutahtavat lasten vilkkaasta leikistä, juoksemisesta, puhumisesta j. m. s. jos äiti sattuu lukemaan romaania tai isä sanomalehteä. Äiti voi ylenmäärin vihastua pienestä tahrasta tai reijästä vaatteissa. Tahii äiti voi pitää aika saarnan helposti rikotuvien, mutta kuitenkin saatavissa olevien, astiain tai muiden kappineiden särkyemisestä. Aito lapsellinen vilkkaus ja luonnon oikeuttama lapsen olemus tuottavat rangaistuksia ajattelematomuuden sekä itsekkäisyyden ja häiriintyneen mukavuuden aiheuttamia. Sama itsekkäisyys taas toisenkerran johtaa, kun niikseen sattuu, kaikenlaisiin lem-

peiden osoituksiin, jotka useinkaan eivät ole ollenkaan paikallaan.

Kuinka vastenmielistä ymmärtävälle kasvattajalle onkaan usein tuollainen liikkahella hyväily, tuollainen apinamainen nukkeli lasten kanssa. Ken omalla esimerkillään kasvattaa lapsestaan itsekkään ihmisen, turhaan osoittaa saavansa lapseltaan kiitollisuutta osakseen, sillä apinarakkautensa ei siihen oita.

Siis varovaisuutta kasvatuksen ensimmäisinä vuosina. Kosto on katkera, jos jättää liian paljon myöhempään elinaikaan.

"Kohtalo on ylhäinen, mutta kallispalkkainen hovimestari. Minä turvaudun kernaammin inhimillisen mestarin ymmärrykseen." Näin sanoo Göthe. Me yhdyimme häneen ensimmäiseen kasvatukseen nähden. Aivan varmaan lapsi jo viidentenä ja kuudentena kuukautena oppii katseista, äänensävyistä, liikkeistä ja sanoista tietämään, onko isä tai äiti vakava vai ystävällinen; onko hän tyytyväinen vai uhkaavainen. Tätä ajanjaksoa pidettävään tarkasti silmällä ja käytettävään hyväkseen. Hellällä tarkkaavaisuudella seurattakoon, milloin huonot taipumukset lapsessa ilmaantuvat ja autettakoon ensimmäistä kiusausta voittamaan.

(Jatkoa kahdeksannella sivulla)

RUSINALEIPÄÄ TEEN KANSSA

Mieluista on syödä teen kanssa rusinaleipää leikattuna ohuiksi viipaleiksi voideltuna marjamehulla tai voilla. Rusinaleipää valmistetaan tähän tapaan:

Ota kolme kuppia jauhoja astiaan, sekoita siihen suola, pari ruokalusikkaa sokeria ja neljä teelusikkaa leivospulveria. Puhdistaa ja pese kupillinen rusinoita ja sekoita ne jauhoseokseen. Sotke hyvin kananmunaa ja sekoita siihen maitoa noin puolitoista kuppia. Viimeksi sotke voita ja aseta sitä vähän sekaan. Tee taikina tasaisen sitkeää ja leivo kauniiksi lohkoiksi. Paista voidellussa pannussa noin neljäkymmentä minuuttia kyllin kuumassa uunissa.

SÄKENIÄ

Tilakaa nyt, ettei enään unohtu. Säkeniä on yleisesti arvokkuudeltaan tunnustettu tarkoitustaan vastavaksi julkaisuksi. Ainoa laatunsa. Mielenkiintoisia tietoja Venäjältä. Hinta \$1.50 vuosi.

RAIVA AJA,

Box 468, Fitchburg, Mass.

+++++
 + NEW YORKIN SUOM. NAISTEN +
 +
 † OSUUSKOTI †
 + JA PAIKANVALITYS-TOIMISTO +
 + 241 Lenox Ave. & 122 St. +
 +
 + Telefooni: 513 Morning side +
 +++++

TILAA TOVERITAR!

JOS OLETTE KIPEÄ

Pyytäkää VAPAA 5
 LÄÄKEKIRJA — No. 5

Sinä on yli 25 v. miesten ja naisten tautiliikettä. Kun myöskin täydellinen luettelo suomalaisista kotilääkkeistä. Mistä jokainen voi itse valita sopivan lääkkeen taudilleen, samaten myöskin lääkkeiden hinnat y. m.

Lääkkeet eivät ole patenttilääkkeitä, vaan tuotannonalaisia valmisteluita, joita Suomessa on jo käytetty monia kymmeniä vuosia.

Tämän kirjan saatte vapaasti ja pitkiä sen olla jokaisessa suomalaisessa kodissa, sillä ette tiedä koska sitä tarvittette, varokaa hembunkulääkkeitä ja hembunku-tohtoreita.

—Lignellin Apteekki on suuri—
 —Suom. Apteekkilike Yhdysvalloissa—

P. A. LIGNELL CO., Superior, Wis.